

UZASADNIENIE

We wniosku z dnia 17 września 2017 r., dzieci zmarłego H. D.: T. i W. D. (1), Z. M. (1), a także jego żona T. D. wnieśli o zasądzenie na ich rzecz od Skarbu Państwa kwoty 350 tys. zł., tytułem zadośćuczynienia za doznane krzywdy oraz 174.140 zł., tytułem odszkodowania, wraz z ustawowymi odsetkami od uprawomocnienia się wyroku, w związku z pozbawieniem wolności H. D. za jego działalność niepodległościową. (wniosek k 1-12, postanowienie k 13, akty urodzenia k 29-31)

Przed zatrzymaniem H. D. prowadził w J. lokal gastronomiczny (...), położony w pobliżu dworca. Zatrudniał w nim obsługę. Był kawalerem. Nie posiadał dzieci. Nie miał oszczędności ani majątku. (oświadczenie H. D.: k 72 cyfrowa kopia akt plik Wr 102 69 t 2 k 30, plik Wr 102 69 t 1 k 111, akt oskarżenia k 88, częściowo zeznania Z. M. k 63, T. D. k 15-16 akt II ko 1212/18)

6.06.1946 r., dokonano przeszukania jego miejsca zamieszkania (k 72 cyfrowa kopia akt plik Wr 102 69 t 1 k 104)

7.06.1946 r., H. D. został zatrzymany w związku z podejrzeniem o prowadzenie punktu rozdzielczego nielegalnej prasy R.O.A.K. 24.06.1946 r., wydano postanowienie o jego tymczasowym aresztowaniu. (rozkaz zatrzymania i kwestionariusz k 106-107, postanowienie k 108)

H. D., będąc pozbawiony wolności przebywał w zimnej i wilgotnej celi, wskutek czego miał objawy reumatyzmu. (zeznania Z. M. k 63, T. D. k 15-16 akt II ko 1212/18)

Oskarżono go o to, że od stycznia 1946 r., do dnia aresztowania pozostawał w stałym porozumieniu z członkami podziemnej organizacji wywrotowej WiN, dążącej do obalenia przemocą ustroju kraju, zajmując się przyjmowaniem korespondencji i oddawaniem pakietów łącznikom tj. o czyn z art. 88 § 1 w zw. z art. 86 § 2 kk WP (akt oskarżenia k 88)

Wyrokiem z dnia 23.01.1947 r., zapadłym przed Sądem Rejonowym we Wrocławiu w sprawie SR 37/47, W. D. skazano za to, że: od stycznia do 2 czerwca 1946 r., w celu usiłowania zmiany przemocą ustroju państwa, wszedł w porozumienie z członkami nielegalnej organizacji (...), za co wymierzono mu karę 3 lat pozbawienia wolności. (wyrok k 3-9 akt III Ko 7/16 un)

Postanowieniem z dnia 11 marca 1947 r., na skutek amnestii karę tę darowano mu w całości. W. D. został zwolniony z więzienia 13 marca 1947 r. (nakaz zwolnienia cyfrowa kopia akt k 72 plik Wr 102 69 t 2 k 72, wyrok k 3-9 akt III Ko 7/16 un)

H. D. zmarł 14.12.1991 r. (postanowienie k 13, informacja k 23 akt III Ko 7/16 un)

Postanowieniem z dnia 18 stycznia 2017 r., Sąd Okręgowy we Wrocławiu w sprawie III Ko 7/16 un, stwierdził nieważność wyroku Wojskowego Sadu rejonowego we Wrocławiu sygn. akt Sr 37/47. (postanowienie k 29 akt III Ko 7/16 un)

Ustalając stan faktyczny w zakresie dotyczącym okoliczności związanych z pozbawieniem wolności H. D., sąd oparł się na kopiach z akt postępowania prowadzonego przeciwko niemu. Brak jest podstaw do kwestionowania wskazanych w nich dat zatrzymania i zwolnienia oraz przyczyn pozbawienia wolności H. D.. Wskazać w tym miejscu należy jedynie, że z rozkazu zatrzymania i kwestionariusza z k 106-107 wynika, iż został on zatrzymany 7 czerwca 1946 r., w treści wyroku oraz obliczeniu kary zaś wskazano, że datą tą jest 2 czerwca 1946 r. Jest to niewątpliwie omyłka pisarska. 2 czerwca wszczęto bowiem postępowanie karne, które początkowo prowadzone było tylko przeciwko innej niż H. D. osobie. Pierwsza czynność z H. D. miała miejsce dopiero 6 czerwca (k 72 cyfrowa kopia akt plik Wr 102 69 t 1 k 104), a dokumenty źródłowe wskazują jako datę zatrzymania 7 czerwca. Niewątpliwie przy sporządzaniu wyroku błędnie

uznano, że data wszczęcia postępowania i zatrzymania pierwszego z podejrzanych odpowiada dacie zatrzymania H. D.. Następnie błąd ten został powielony przez obliczeniu kary.

Jako wiarygodne, sąd uznał zeznania T. D. i Z. M. w zakresie w jakim opisują one warunki w jakich przebywał aresztowany. Obie wskazują na panujące w celi zimno, wilgoć, obecność wody, podnoszą, że wskutek tego u H. D. ujawniły się objawy reumatyzmu.

Sąd uznał, iż brak jest podstaw do przyjęcia, iż w związku z tymczasowym aresztowaniem H. D. poniósł szkodę majątkową.

T. D. i Z. M. wskazały, że przed aresztowaniem prowadził on restaurację (...) w J., w której zatrudniał pracowników. Lokal znajdował się w pobliżu dworca. Fakt prowadzenia działalności gastronomicznej potwierdzają akta sprawy i zawarte w nich oświadczenia H. D.. Podnieść jednak trzeba, że on swój lokal określił mianem baru. (k 72 cyfrowa kopia akt plik Wr 102 69 t 2 k 30)

W/w wskazały, że lokal prosperował dobrze i przynosił duże dochody. Nie były jednak w stanie podać ich wysokości, a nawet ilości stolików czy jego wyposażenia poza stwierdzeniem, że było ono wystarczające. Podkreślić w tym miejscu należy, iż w oświadczeniach H. D. zawartych w aktach prowadzonego przeciwko niemu postępowania wskazuje on, że nie posiada majątku i nie ma żadnych oszczędności. Także organ prowadzący postępowanie przygotowawcze takiego majątku nie ustalił, czemu dał wyraz w części aktu oskarżenia określającej stan majątkowy ówczesnego oskarżonego.

W tym stanie rzeczy nie sposób uznać, że stwierdzenia świadków, iż restauracja przynosiła duży dochód, z którego większość H. D. odkładał odpowiadają rzeczywistości. Podkreślić należy, że w czasie prowadzenia lokalu gastronomicznego T. D. nie była jeszcze jego żoną, Z. M. zaś nawet się jeszcze nie urodziła.

Jako arbitralne, nie oparte na żadnych dowodach, a zatem nieprzydatne dla ustalenia wysokości odszkodowania, uznać należy wyliczenia wysokości szkody zawarte we wniosku. Sama Z. M. wskazała, że uznała, iż restauracja przynosiła dochód w wysokości 5 krotności średniego krajowego wynagrodzenia, z której jednokrotność tegoż wynagrodzenia odliczyła jako koszty utrzymania ojca. Jako podstawę tego wyliczenia wskazała jedynie, że restauracja prosperowała dobrze a średnia krajowa to niewielka kwota.

Art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r., o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz U Nr 34 poz 149 z późn. zm.) stanowi, iż osobie, wobec której stwierdzono nieważność orzeczenia, przysługuje od Skarbu Państwa odszkodowanie za poniesioną szkodę i zadośćuczynienie za doznaną krzywdę wynikłe z wykonania orzeczenia.

Mając na uwadze zebrane dowody, sąd uznał, iż wskutek pozbawienia wolności H. D. nie poniósł szkody majątkowej. Niewątpliwie jednak doznał krzywdy, która wymaga rekompensaty. Ustalając wysokość zadośćuczynienia, sąd uwzględnił okres w jakim był on pozbawiony wolności – od 7 czerwca 1946 r. do 13 marca 1948 r., oraz wynikające z zeznań świadków warunki w jakich przebywał i skutki dla jego zdrowia.

Orzecznictwo jako kryterium pomocnicze przy określeniu wysokości zadośćuczynienia, za miesiąc pozbawienia wolności osobom represjonowanym, uznało wysokość średniego miesięcznego wynagrodzenia z chwili orzekania, przy czym nagromadzenie wyjątkowych okoliczności potęgujących krzywdę winno powodować zwiększenie tejże kwoty. (podobnie Sąd Apelacyjny w Białymstoku w wyroku z 28.04.2016 r II AKLa 50/16 publ Lex 2136982).

Niewątpliwie fakty podane przez wnioskodawczynię wskazują, na istnienie takowych okoliczności. Biorąc pod uwagę ich natężenie i czas pozbawienia wolności, sąd uznał, iż należne zadośćuczynienie zamyka się kwotą 90 tys. zł. Ponieważ uprawnione do jej uzyskania w częściach równych są cztery osoby, sąd zasądził na rzecz każdej z nich po 22.500 zł. Ponadto oddalił wniosek w pozostałej części, a kosztami postępowania obciążył Skarb Państwa.